

De zeven hoofdzonden

Zonden en deugden

Hoofdzonden	Latijn	Engels	Tegen-deugd
1. hoogmoed	superbia	pride	nederigheid
2. hebzucht	avaritia	greed	gulheid
3. wellust	luxuria	lust	kuisheid
4. afgunst	invidia	envy	zachtmoedigheid
5. gulzigheid	gula	gluttony	matigheid
6. woede	ira	anger	naastenliefde
7. luiheid	acedia	sloth	ijver

Deugden (klassiek (cardinaal) + theologisch)	
1. wijsheid	prudentia
2. rechtvaardigheid	justitia
3. moed	fortitudo
4. gematigdheid	temperantia
5. geloof	fides
6. hoop	spes
7. liefde	caritas

Over deugden

- **Aristoteles:** 'Voortreffelijkheid [De deugd, MB] is dus een karakterhouding [hexis] die ons in staat stelt een keuze te maken en die het midden [meson] houdt met betrekking tot ons, een midden dat bepaald wordt door de rede [logos], zoals een verstandig mens het zou bepalen. Het is een midden tussen twee slechte eigenschappen waarvan de ene wordt gekenmerkt door een teveel en de andere door een tekort.' [1107a]
- '[Z]e laten ons de handelingen verrichten zoals de rechte rede voorschrijft.' [114b29]
- **John Stuart Mill** 'De enige vrijheid die deze naam verdient, is die om ons eigen welzijn op onze eigen manier na te streven, zo lang wij niet trachten anderen het hunne te ontnemen, om hun pogingen om dit te bereiken in de weg staan. Iedereen is waker over zijn eigen heil, lichamelijk en geestelijk. De mensheid wint er meer bij wanneer zij ieder laat leven zoals het hemzelf

goeddunkt dan wanneer zij iederen dwingt om te leven zoals anderen dat goed vinden. (Mill, Over vrijheid, p 49)

- 'It is better to be a human being dissatisfied than a pig satisfied; better to be Socrates dissatisfied than a fool satisfied.' (Mill, Utilitarianism, 1863, p 260)

Luiheid

- **Prediker 2:4-11** Ik maakte mij grote werken, ik bouwde mij huizen, ik plantte mij wijngaarden. Ik maakte mij hoven en lusthoven, en ik plantte bomen in dezelve, van allerlei vrucht. Ik maakte mij vijvers van wateren, om daarmede te bewateren het woud, dat met bomen groende. Ik kreeg knechten en maagden, en ik had kinderen des huizes; ook had ik een groot bezit van runderen en schapen, meer dan allen, die voor mij te Jeruzalem geweest waren. [...] En al wat mijn ogen begeerden, dat onttrok ik hun niet; ik wederhield mijn hart niet van enige blijdschap, maar mijn hart was verblijd vanwege al mijn arbeid; en dit was mijn deel van al mijn arbeid. Toen wendde ik mij tot al mijn werken, die mijn handen gemaakt hadden, en tot den arbeid, dien ik werkende gearbeid had; ziet, het was al ijdelheid en kwelling des geestes, en daarin was geen voordeel onder de zon.

Socrates (470 – 399)

- 'Het niet onderzochte leven is het niet waard om geleefd te worden'
- 'No one who either knows or believes that there is another possible course or action, better than the one he is following, will ever continue on his present course'. (Protagoras 358b/c)

Plato (427 – 347), Politeia

- 'Als hij weer moest wedijveren in het herkennen van de schaduwen met degenen die steeds vastgebonden bleven, terwijl zijn zicht nog zwak is omdat zijn ogen nog moeten wennen aan de duisternis - en dat zou wel eens een hele tijd kunnen duren - zou hij dan niet worden uitgelachen door de grotbewoners, en zouden ze niet zeggen dat hij van zijn uitstapje naar boven met verknoeide ogen is teruggekomen? Daaruit zouden ze opmaken dat het niet de moeite loont om zelfs maar te proberen naar boven te gaan. Als iemand hen dan probeert los te maken en naar boven te brengen, zouden ze hem dan niet ombrengen als hij in hun handen valt? (514a-518d)

Immanuel Kant, Wat is Verlichting? (1784)

- Verlichting is het bevrijden van de mens uit zijn onmondigheid, waaraan hij zelf schuld heeft. Onmondigheid is het onvermogen zijn verstand te gebruiken zonder leiding van een ander. Deze onmondigheid is eigen schuld wanneer de oorzaak ervan niet ligt in gebrek aan verstand, maar wel in gebrek aan moed en wilskracht, het zijne te gebruiken zonder leiding van een ander. Heb de moed je eigen verstand te gebruiken! *Sapere aude!* is aldus de kernspreuk van de Verlichting (...)

Het is voor ieder individuele mens moeilijk zich uit de onmondigheid los te werken, die hem bijna tot natuur geworden is. Hij heeft ze zelfs lief gekregen en is op voorhand werkelijk ongeschikt zijn eigen verstand te gebruiken omdat men het hem nooit heeft laten gebruiken (...)

Voor deze Verlichting wordt niets anders geëist dan vrijheid en dan nog wel de onschadelijkste onder alle (vrijheden), wat alleen vrijheid kan heten, namelijk: in alle gevallen openbaar gebruik te maken van zijn verstand. Nu hoor ik echter langs alle kanten roepen: redeneer niet! De officier zegt: redeneer niet, maar exerceer! De belastingsambtenaar: redeneer niet, maar betaal! De geestelijke: redeneer niet, maar geloof! (Alleen een enkele heer in de wereld zegt: redeneer, zoveel u wil en waarover u wil, maar gehoorzaam!) Overal wordt de vrijheid beknot. Welke beknotting echter is hinderlijk voor de Verlichting, welke niet, of integendeel juist bevorderlijk voor haar? - Ik antwoord: *Het openbaar gebruik van zijn verstand* [mijn cursivering, MB] moet altijd vrij zijn, en alleen dat kan Verlichting onder de mensen tot stand brengen (...)

Woede

- **Numeri 11:1** En het geschiedde, als het volk zich was beklagende, dat het kwaad was in de oren des Heeren; want de Heere hoorde het, zodat Zijn toorn ontstak, en het vuur des Heeren onder hen ontbrandde, en verteerde, in het uiterste des legers.
- **B-C Han** 'Thymotisch is bijvoorbeeld de woede, die radicaal breekt met het bestaande en zo een nieuwe toestand schept. In plaats van woede zien we nu hoogstens ergernis en ontevredenheid, die niet negatief genoeg zijn om een breuk te forceren en dus het bestaande in tact laten.' (Han, Eros, p 52-53)

Gulzigheid

- **Filippenzen 3:18-19:** 'Want velen leiden een leven... ik heb u vaak op hen gewezen, maar nu kan ik er niet dan met tranen over spreken: de vijanden van Christus' kruis. Zij zijn op weg naar de ondergang, hun buik is hun god, in hun schande stellen zij hun eer, zij hebben hun zinnen gezet op het aardse.'
- **Nietzsche:** 'Men weet wat de drie grote mooie woorden van het ascetisch ideaal zijn: armoede, ootmoed, kuisheid: en nu moet je het leven van alle grote vruchtbare vindingrijke geesten [Nietzsche heeft het hier over filosofen, MB] eens van nabij beschouwen – je zal ze er alle drie tot op zekere hoogte altijd weer in terugvinden. Beslist niet, zoals vanzelf spreekt, alsof het, om maar iets te noemen, hun 'deugden' zijn – wat heeft deze mensensoort met deugden te maken! -, maar als de meest authentieke en natuurlijke voorwaarden voor hun beste bestaan, hun mooiste vruchtbaarheid.' (GdM, 4e essay)

Zonde 4: Hoogmoed

- **Genesis 3:4-5** 'Maar de slang zei tot de vrouw: 'U zult helemaal niet sterven! God weet dat uw ogen open zullen gaan als u eet van die boom, en dat u dan gelijk zult worden aan God, door de kennis van goed en kwaad.'
- **Jesaja 14:12-17** 'Hoe zijt gij uit de hemel neergestort, Morenster, zoon van de dageraad! Daar ligt gij neergesmaakt in de onderwereld, overwinnaar der volken! Gij heb bij uzelf gedacht: Ik klim naar de hemel, hoog boven Gods sterren plaats ik mijn troon; zetelen zal ik op de berg waar de goden samenkomen, op de hoogste toppen van de Safon. Ik stijg hoog op de wolken, en wordt aan de Allerhoogste gelijk. Maar nu zijt gij in het dodenrijk geworpen, in het diepst van de afgrond. Wie u ziet, staart u aan en volgt u met aandacht: 'Is dat nu de man voor wie de aarde beefde [...]'
- **Spinoza** 'Pride is thinking more highly of oneself than is just, out of love of oneself' (ethics III)
- **Aristoteles:** megalopsychia
- **Rousseau:** amour de soi / amour propre
- **Freud:** Group Psychology and the Analysis of the Ego. All determination is negation (*omnis determinatio est negatio*). 'A religion, even if it calls itself the religion of love, must be hard and unloving to those who do not belong to it. Fundamentally indeed every religion is in this same way a religion of love for all those whom it embraces, while cruelty and intolerance towards those who do not belong to it are natural to every religion.' (1921, p 98)

Zonde 5: Hebzucht

- **Timoteus 1 6:7-10** 'Nu brengt de godsvrucht ongetwijfeld grote winst, maar alleen voor hem die tevreden is met wat hij heeft. Want wij hebben in deze wereld niets meegebracht en kunnen er ook niets uit meenemen. Als wij voedsel en kleding hebben, moet ons dat genoeg zijn. Zij die zich willen verrijken vallen in verzoeking en in de strik van allerlei dwaze en kwalijke begeerten, die een mens in verderf en ondergang storten. Want de geldzucht is de wortel van alle kwaad. Door deze harstocht zijn sommigen al van het geloof afgedwaald en hebben zich afgemarteld met kwellingen zonder tal.'
- **Aristoteles EN:** 'het edele, het nuttige en het aangename' – en 'ook het edele en het nuttige blijken aangenaam te zijn [1104b30/1105a]

'Er zijn twee vormen van onbeheerstheid [akrasia]: impulsiviteit en zwakheid.

Mensen die aan het laatste lijden beraden zich wel, maar onder invloed van hun hartstocht [pathos] houden zij zich niet aan de uitkomst van hun beraad; mensen die aan het eerste lijden laten zich door hun hartstocht leiden, doordat zij zich niet beraden. [E]erstgenoemden zijn te gejaagd, laatstgenoemden te heftig om af te wachten wat de rede zegt; zij zijn geheel geneigd hun voorstellingen te volgen.' [1150b19-29] (Vrgl La Rochefoucauld: 'Weakness is more opposed to virtue than vice is.')

Zonde 6: Afgunst

- **Exodus 34 -14** Want gij zult u niet buigen voor een anderen god; want des Heeren Naam is IJveraar! Een ijverig God is Hij!
- **François de La Rochefoucauld:** Wij zouden slechts weinig dingen vurig begeren, als wij hetgeen wij begeren door en door kenden.
- **Friedrich Nietzsche, Genealogie der moraal.** Etymologisch perseptief op 'goed (= voornaam = machtig = mooi = gelukkig = is door God geliefd' (GdM1:7). 'Alleen de ongelukkigen zijn de goeden, alleen de armen, machtelozen, lagen zijn de goeden, de lijdenden, behoeftigen...[etc]'(GdM1:7).

Heren- en slavenmoraal: 'De slavenopstand in de moraal begint ermee dat het ressentiment zelf scheppend wordt en waarden voortbrengt: het ressentiment van wezens wiens de werkelijke reactie, die van de daad, onthouden is en die zich alleen door een imaginaire wraak schadeloos kunnen stellen. Terwijl iedere voorname moraal ontstaat uit een triomferend ja zeggen tegen zichzelf, zegt de slavenmoraal al bij voorbaat neen tegen een 'buiten', een 'anders', een niet-zelf: en dat is haar scheppende daad. [...] haar actie is totaal *reactief*.' (GdM1:10)

Zonde 7: Wellust

- **Numeri 5-11/15** Jahwe sprak tot Mozes: Zeg aan de Israëlieten: Wanneer iemands vrouw ontrouw is geweest, doordat een andere man gemeenschap met haar heeft gehad, en haar eigen man het niet weet, omdat haar misstap verborgen is gebleven en geen getuige haar heeft betrapt en aangeklaagd, en wanneer haar man haar in een vlaag van jaloezie gaat verdenken, terwijl ze de misstap inderdaad heeft begaan, of ook wanneer hij haar in een vlaag van jaloezie gaat verdenken, terwijl ze die misstap niet heeft begaan, dan moet die man zijn vrouw bij de priester brengen en voor haar een tiende efa gerstemeel als offergave meebrengen. Hij giet er geen olie over uit en voegt er geen wierook aan toe, want het is een offer van jaloezie, dat de zonde in herinnering brengt.
- **Arthur Schopenhauer:** [De liefde deinst er niet voor terug om] de onderhandelingen van staatslieden en de onderzoeken van geleerden overhoop te gooien, en zij weet zelfs haar liefdesbriefjes en haarlokjes in ministeriële akten en filosofische manuscripten [...] binnen te smokkelen, en zij lokt dat in dat uit de meest verwarrende en onverkwikkelijke ruzies uit, maakt aan de meest waardevolle relaties een einde [...] en verbreekt de stevigste banden. [...]

Vanwaar al die drukte? Het gaat er toch alleen maar om dat elke Hans zijn Grietje vindt? [...] Waarom moet zulk een futiliteit zo'n belangrijke rol spelen?

[De geslachtsdrift is] vooral wanneer die door fixatie op een bepaalde vrouw is verdicht tot verliefdheid, de kwintessens van heel de oplichterij van deze wondermooie wereld, omdat zij onuitsprekelijk en oneindig veel belooft en zo erbarmelijk weinig van haar beloften houdt. (PPM, 65)